

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Генчо Василев Вълчев

**относно дисертационен труд на тема
„НАГЛАСИ НА УЧИТЕЛИТЕ КЪМ УЧЕНИЦИ С АУТИЗЪМ В УСЛОВИЯТА
НА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ”**

**за присъждане на образователна и научна степен „Доктор” в област на
висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление
1.2 Педагогика, докторска програма „Специална педагогика”**

Докторант: Анна Георгиос Казакандони

Научен ръководител: доц. д-р Данка Щерева Николова

Административни маркери

Със заповед № РД 38-271/02.06.2025г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ по процедурата за защита на дисертационен труд на тема „Нагласи на учителите към ученици с аутизъм в условията на приобщаващото образование“ на Анна Георгиос Казакандони, редовен докторант по професионално направление 1.2. Педагогика /Специална педагогика/ с обучение на английски език, с научен ръководител доц. д-р Данка Щерева Николова, за присъждане на образователната и научна степен „доктор”, съм определен за член на научно жури.

Представеният за оценяване и изработване на становище комплект материали е във формат и със съдържание, съответстващи на ЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав на СУ „Св.Климент Охридски”. Освен дисертационния труд (на английски език) са приложени 4 публикации и Автореферат (на български език).

Актуалност и дисертабилност на темата

Осигуряването на оптимални условия за социална и образователна интеграция на учениците със специални образователни потребности (в частност с разстройства от аутистичния спектър) е базисен не само за самите ученици, но и за цялостния комплекс от професионални и личностни взаимоотношения в образователната система и сферата на социалната подкрепа. Комплексният характер на потребностите на учениците с разстройства от аутистичния спектър,

детерминирани от спецификата и обема на личните им ресурси, поставя изискване за комплексност и многопластовост на образователните методи и образователното съдържание и координация на стратегиите за приобщаване. В този смисъл ролята на приобщаващата среда, особено на учителите, като основен субект на приобщаващия процес и участник в разработването и прилагането на развиващи, адаптиращи и приобщаващи стратегии, е значима и необходима. В този контекст актуалността на темата и нейната дисертабилност са извън съмнение.

Познаване на проблематиката

Структурата и съдържанието на Първа глава на дисертационния труд демонстрират добра информираност и познаване на базисната и актуалната научната проблематика на структуроопределящите направления, върху които е изградена концепцията на изследването:

1) Изясняване на концепциите за аутизъм и приобщаващо образование, с акцент върху приносът на учителя и неговата роля в осъществяването на приобщаването на ученици с РАС;

2) Умения, които насърчават приобщаването на ученици с РАС в масовите училища (включително методите на педагогическо оценяване при прилагане на специфични технологии на обучение);

3) Ролята на конкретни фактори на педагогическата среда (Роля на учителите и приобщаване на ученици с аутизъм) при прилагането на образователни практики и приобщаване на ученици с аутизъм .

Подходът към селектиране, систематизиране и анализ на научната информация показва познаване на конкретната проблематика, както и формираните умения за работа с източници на научна информация.

Параметри на дисертационната разработка

Дисертационния труд е оформен в класическа структура и включва увод, 5 основни обособени части (три теоретични глави, дизайн на изследването, една глава, включваща анализ на получените резултати) изводи, заключение, библиография (132 източника). Трудът е допълнен с описание на приносите и приложения (3 анкетни карти - за преподаватели, за родители на деца със СОП и

за ученици). Дисертацията е с общ обем 205 страници, като основния текст е 182 стр. В структурно отношение дисертацията е логично построена и добре балансирана.

Методика и организация на изследването

Изследователската програма е представена в Четвърта глава на дисертационната разработка. Трудът има ясно формулирани цел и задачи. Целта и задачите на изследването напълно кореспондират с декларираните изследователски хипотези, които са коректно формулирани и определят акцентите на изследователската програма. Извадката е ясно параметрирана и е в съответствие с общата концепция на изследването.

Емпиричното изследване обхваща три целеви субгрупи, чийто състав е коректно селектиран, съобразно целта и задачите на изследването. Изследователската програма е детайлно разработена. Инструментариума е разработен прецизно, изследователските процедури са коректно описани. Изследователският инструментариум включва три анкетни карти за трите групи участници: 1) учители; 2) родители на типично развиващи се деца; 3) ученици на възраст 9-18 години, които са съученици на децата с разстройства от аутистичния спектър. Анкетите са представени като изследователски инструменти в приложението.

За целите на статистическият анализ е ползван пакет от статистически методи, които включват: статистическия пакет SPSS, версия 25. Анализът на резултатите от изследването е представен в Пета глава. Диференциацията на акцентните направления на анализа е съобразно целта и заложените хипотези. Ползвани са предимно методи за изчисляване и сравняване на относителни дялове и средни стойности. За по-точен и детайлен анализ са използвани корелацията на Пийърсън и непараметричният тест Ман-Уитни. Анализът на данните, получени от емпиричното изследване, са в три направления, съобразно акцентите на заложената изследователска програма, детерминирани от целта и задачите и са представени в параграфи 5.1. (за учители). 5.2. (за родители) и 5.3. (за ученици).

Резултатите от анализа на данните са представени в табличен вид (67 таблици), визуализирани с графики (69), което е допълнителен плюс към достоинства на разработката. Статистическите методи са с висока точност и дават възможност за вариативен анализ на данните. Интерпретацията на данните е извършена компетентно, направените обобщения и изводи са сериозна база за направените препоръки.

Приноси на дисертационния труд

Приносите на дисертационния труд на Георгиос Леонтиу са с комплексен характер. Приемам валидността на приносите, които докторанта е формулирал със забележката, че формулировките можеха да бъдат по-прецизни. Искам да отбележа, че при представяне на приносите на дисертационния труд докторантът е бил обективен и не е преувеличил достоинства на дисертационния труд.

Публикации по темата на дисертационния труд

Представени са 4 публикации по темата на дисертационния труд. Съдържанието на публикациите е в съответствие с проблемните области, обхванати в разработката. По този показател нормативните изисквания са изпълнени.

Оценка на Автореферата

Авторефератът е във формат и със съдържание, които отговарят на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав на СУ „Св.Климент Охридски“. Съдържанието му точно отразява представения дисертационен труд.

Заклучение

Оценката ми на представения дисертационен труд се базира на следните маркери:

1. Съответствие с регламентите на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за развитие на академичния състав на СУ „Св.Климент Охридски“. – *Представения труд и публикации съответстват на нормативните изисквания.*

2. Приноси. - *Научните резултати, постигнати в дисертационния труд са значими за специалнопедагогическата теория и практика.*

3. Дизайн. – *Структурирането на съдържанието и оформлението са извършени прецизно и компетентно.*

Докторантът **Анна Георгиос Казакандони** притежава необходимия ресурс от теоретични знания и професионални умения по научна специалност Специална педагогика и демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване. Това ми дава основание да предложа на уважаемото научно жури да даде положителен вот за присъждане на образователната и научна степен „доктор” на **Анна Георгиос Казакандони** в област на висше образование 1.Педагогически науки, Професионално направление 1.2. Педагогика.

09.09.2025г.

гр. Стара Загора

Доц.д-р Генчо Вълчев